

INFORME SETEMBRE 2006 (Línia A.3 Projectes per a l'organització i l'aplicació de metodologies que permetin la interacció de competències genèriques als currículums)

Recordem que la finalitat del projecte que es van a acordar eren:

1. Adequació de les titulacions de Mestre d'Educació Infantil y Educació Social a l'EEES.
2. Establir les competències genèriques propies de cada titulació
3. Impulsar l'adaptació dels programes de cada assignatura, de les respectives titulacions, als ECTS.

Això es va a concretar en tres objectius generals:

1. Identificar les necessitats de ambdues titulacions, per la seva adaptació al EEES en funció dels catàlegs de títol.
2. Iniciar el procés d'adaptació i transformació cap als títols de grau en funció del catàleg
3. Elaborar el programa formatiu corresponent a les dos titulacions d'acord amb el catàleg de graus.

De fet els objectius més treballats son el 1 i el 2, fonamentalment per la manca de temps.

Seguint els passos marcats per la metodologia proposada en el projecte hem tractat de combinar la formació dels professors implicats, amb el anàlisi i la reflexió. Així mateix hem tractat de involucrar al màxim de professors de la FCE, encara que això es una tasca difícil, per que tot el professorat no te les mateixos interessos ni motivacions davant de aquest projecte de innovació docent.

El disseny metodològic te dos dimensions: una horitzontal i un altra vertical. Tant en una com en l'altra, el/la coordinadora de la titulació ha tingut un paper molt rellevant. Des de el punt de vista de la nova estratègia metodològica, la vessant horitzontal pretén formar un grup reduït de professors que coneix la titulació, les necessitats de esta, i que sigui operatiu. En el nostre cas, tant en el cas de la titulació de mestre d'Educació Infantil com en el d'Educació Social, hem format un reduït més operatiu integrat per: la cap d'estudis; un vicedegà/videgana, el/la coordinadora de la titulació i dos professors vinculats a la titulació. (5 persones). Tot plegats hem treballats sobre els objectius proposats, hem dissenyats els materials necessaris per les posteriors reunions amb la resta dels professors, etc. La velocitat de treball de cada grup ha estat diferent, per això pensem que seria millor explicar ambos treballs de una manera independent.

Resultats obtinguts del treball realitzat en la titulació d'Educació Social:

La coordinadora de la titulació ha organitzat reunions amb els professors de la titulació per tal de dissenyar, tots plegats i de forma coordinada, el treball que més interessaba al grup i que al mateix temps permetria aprofundir en l'adaptació l'EEES, i la de les assignatures als ECTS. De aquesta manera, i per tal de endegar un espai de treball dels professors de la titulació de cara a l'adaptació a l'EEES es van a acordar els següents punts:

- Compartir el programa de cada assignatura impartida per millorar la visió de conjunt de la diplomatura.
- Fer trobades periòdiques amb els professors de la titulació per tal de organitzar el calendari de treball i posar en comú les tasques encomanades.
- Analitzar cada assignatura des de les competències transversals i específiques que es proposa al llibre blanc d'Educació Social.
- Demanar als alumnes que valorin el nombre d'hores que dediquen a l'assignatura per preveure el nou format de crèdits europeus.

El grup finalment decideix treballar en primer termini les competències transversals, així com identificar les treballades actualment en cada assignatura (adjuntem quadre anex1)

Els treballs del grup es refereixen fonamentalment a dos aspectes:

1. Incidir i modificar, si fos el cas, la redacció de les competències del llibre blanc que ens podem portar a confusió a l'hora d'entendre a què fan referència.
2. Incorporar noves metodologies a debat.

Algunes de aquestes primeres conclusions a les que se arriba després de haver estat treballant tot el curs acadèmic son:

- Haurien de canviar “el coneixement de una llengua estrangera” per “el us de una llengua estrangera”, per que entenen com a professors que excepte en el cas de el estudi de la Llengua Estrangera com assignatura, per desenvolupar la competència de conèixer una llengua estrangera la resta de els professors de la titulació, si poden incentivar la lectura de articles en anglès, escoltant pel·lícules; parlant amb estudiants d'altres països, etc.
- Canviar “coneixements de informàtica per “utilització de les TICS”
- Haurien de canviar “treball en equip interdisciplinar” per “treballar en equip”, donat que com estudiants en una assignatura no tenen l'oportunitat de treballar amb estudiants d'altres carreres.

Respecte al anàlisi de dades recollides sobre l'adaptació a l'EEES i les competències treballades actualment en cada assignatura, els primers resultats son els que siguen:

- Sobre el registre elaborat específicament per aquesta investigació, van contestar un total de 6 professors que ofereixen informació de 10 assignatures, la majoria troncal i/o obligatòries. De l'anàlisi de les dades se'n desprèn les competències transversals menys desenvolupades al llarg de la diplomatura son:
 - Utilització d'una llengua estrangera.
 - Treball en un equip interdisciplinar.
 - Compromís ètic.
 - Lideratge.
 - Compromís amb la identitat, el desenvolupament i l'ètica professional.

- Gestió per processos amb indicadors de qualitat.

Des de el punt de vista metodològic, s'apunten possibles estratègies metodològiques a incorporar en les assignatures per treballar les competències transversals menys desenvolupades:

- Introduir una lectura escrita en anglès a cada assignatura.
- Proposar en les assignatures optatives, si és el cas que s'ofereixin a més d'una titulació, treballs en equip on els alumnes vinguin de diferents titulacions per desenvolupar la competència de treball en equip interdisciplinar.
- Introduir el treball del codi deontològic de l'educador social en altres assignatures a més de l'assignatura que ja es fa, Educació Permanent. Desenvolupar l'aplicació pràctica del codi deontològic a la intervenció socioeducativa.
- Per desenvolupar la competència de lideratge del grup, es poden pensar formules metodològiques on un alumne hagi de presentar com a portaveu el treball de tot el grup, hagi de gestionar les tasques que han de fer els diferents membres del grup; així mateix, podem repensar els criteris que donem als alumnes per a la formació del grup de treball.
- Pel que fa a incorporar processos d'autogestió de la qualitat, una idea a incorporar des de les diferents assignatures seria la de demanar l'autoavaluació i/o coavaluació de les produccions, ja siguin individuals o en petit grup. Aquestes innovacions en l'avaluació de l'assignatura haurien de tenir un pes en l'avaluació final.

Durant el curs 2006-07 es prevé avançar i aprofundir en els aspectes menys treballats durant el passat curs, així com continuar amb el treball ja iniciat. En aquest sentit, es molt important continuar el treball sobre competències específiques que no se ha pogut realitzar durant el curs 2005-06.

A mes a mes, dins del marc de aquest projecte, una representació variada de membres de la FCE van a participar activament en les I Jornades de Professorat d'Educació Social celebrades els dies 27 i 28 de juny de 2006 a la Universitat de Barcelona (www.ice.ub). Estes jornades van ser un punt d'encontro de los professors de diferents universitats catalanes que es constitueix como punt de partida per la discussió sobre educació social i les seves especificitats, i sobre l'EEES i les diferents maneres como cada Universitat afronta el procés de canvi.

Resultats obtinguts del treball realitzat en la titulació de Mestre d'Educació Infantil:

En aquest cas el treball ha estat un mica diferent, degut a que al febrer es va a conèixer el esborrany de decret de títol de grau de Mestre d'Educació Infantil, lo que va a condicionar el nostre treball. Així, el treball del grup va a tindre dos moments clarament diferenciats:

- Treball amb el Llibre Blanc de la Titulació.
- Treball més específic centrat en l'adaptació de competències transversal i la seva vinculació amb les específiques d'acord al esborrany de títol de grau de Mestre d'Educació Infantil.

Treball amb el Llibre Blanc de Mestre:

Inicialment es va a elaborar un qüestionari en el que apareixien totes les competències, tant generals de qualsevol mestre com les específiques del grau de mestre d'Educació Infantil. El nostre objectiu era sapigir la percepció dels professors sobre les competències treballades a les diferents assignatures i lo que des de el seu punt de vista hauria de treballar-se més. Aquest qüestionari es va a enviar exclusivament als professors responsables de assignatures obligatòries i troncal de la titulació.

Alguns dels resultats que avancem aquí sobre els resultats obtinguts son:

Respecte a les competències transversals es fa diferència entre les *instrumentals*, *personals* i *sistèmiques*. Respecte a les primeres, la majoria dels professors pensen que se treballen força bé i estan satisfets amb el grau de incidència en les seves assignatures.

En referència a les personals: els professors opinen que el dèficit està en el treball en grup de caràcter interdisciplinari, i en aquest sentit se haurien de proposar accions des de la FCE (que ja se ha fet per primer cop aquest any) per afavorir el treball interdisciplinari.

Finalment pel que fa a les sistèmiques: la majoria dels professors pensen que lo menys treballats es el coneixement intercultural. Que se hauria de treballar més el coneixement intercultural, així com afavorir una major sensibilitat per el medi ambient i la capacitat de lideratge (ver annex 2 per llegir l'informe complet de competències transversals)

Respecte a les competències específiques comunes a tots els mestres. Considerem les *cognitives*, les *instrumentals*, les *participatives* i les *personals*. Pel que fa a competències cognitives, gairebé la totalitat dels professors opinen que es treballen amb escreix en les seves assignatures i que aquesta és la línia que s'ha de seguir en un futur.

Parlant de competències instrumentals, un 70% dels professors segueixen la línia que les noves tecnologies de la informació i la comunicació haurien d'adoptar un paper més important en les activitats d'ensenyament – aprenentatge i que els estudiants haurien de participar en projectes de recerca en aquests o altres camps per tal de millorar la qualitat educativa. Molts professors també pensen que tot i treballar de forma important l'elaboració de diverses propostes educatives, s'hauria de profunditzar més en la programació segons els diferents contextos socioculturals i aprendre a què s'adaptin a les diverses realitats existents.

Les competències participatives estan ben cobertes des del punt de vista del professorat, tot i això, hi ha qui opina que s'hauria de donar més importància a la capacitat de col·laboració amb els diferents sectors que integren la comunitat educativa i a la capacitat que ha de tenir un futur mestre per resoldre situacions problemàtiques.

Per últim, en les competències personals, destaca que un 40% opinen que s'hauria de donar més importància en les seves matèries a potenciar l'educació integral que hauran d'impairar els alumnes quan estiguin exercint docència.

Amb relació a les competències específiques de mestre d'Educació Infantil, també aquí parlem de competències *cognitives*, *instrumentals* i *personals*.

Pel que fa a les competències específiques cognitives es dona una gran diferència entre la manera de veure-ho per part dels professors, no així en la manera de plantejar-ho en

l'activitat en les seves matèries, ja que la gran majoria no les desenvolupen o ho fan poc. N'hi ha una part, però, que pensen que això és un error i volen, en un futur, desenvolupar aquests aspectes perquè els consideren importants.

S'ha de dir, que la situació que acabem de comentar en la competència anterior es repeteix en les competències instrumentals: la gran majoria de professors no les treballen en les seves matèries i n'hi ha uns quants que pensen que ho haurien de fer.

Ja per acabar, les competències personals si que les treballen, en gran part, tots els professors. Destaca que molts d'ells coincideixen en què s'hauria de donar més importància al fet que els alumnes s'haurien de guiar pel principi de la globalització a l'hora de programar les activitats i tasques educatives de 0 a 6 anys i que haurien de ser capaços de fomentar experiències d'iniciació en noves tecnologies de la informació i la comunicació, que tal i com s'ha anat demostrant en el transcurs de l'anàlisi, és el punt on la gran majoria de professors convergeixen.

Com a conclusió general extret de l'anàlisi de les competències transversals, generals i específiques, ens hem adonat que els professors creuen que hi ha un dèficit en:

- Ús de les noves tecnologies.
- Capacitat per plantejar sessions tenint en compte el context.
- Anàlisi global de la realitat per ser més competitius i estar preparats pel món laboral.

(veure annex 3 y 4)

Una vegada publicat el borrador de reial decret amb les directrius generals de com podien organitzar-se el nou títol de grau, el grup de 5 persones que treballàvem sobre aquest van decidir estudiar el document per analitzar el seu contingut i la millor manera de lligar el document de treball previ, el Llibre Blanc, i les nou directrius del MEC.

El Treball inicial del grup es va centrar fonamentalment en dos aspectes:

- Redefinir les competències generals del nou grau de mestre, que en el reial decret es denominen "objectius del títol" i que eren 18.
- Establir les connexions oportunes entre aquests competències/objectius generals i els coneixements, aptituds i destreses específiques.

En relació al primer aspecte el grup va a redefinir aquests objectius generals i van passar de 18 a 9 amb la qualitat de ser: molt més generals, que abastessin els 18 objectius inicials del títol i, finalment, que defineixen el perfil acadèmic i professional de l'estudiant (veure annex 5).

La segona part del nostre treball va a ser més tediosa i complicada ja que intentem buscar totes les connexions existents entre els objectius generals (competències generals) i els coneixements, aptituds i destreses específiques. El nostre objectiu era desvincular-nos de les assignatures convencionals i dibuixar un nou mapa on parla-se'n de matèries molt globals que abarcessen varies assignatures. En aquest sentit, vam fer les corresponents associacions, atenent als criteris dels diferents membres del grup de treball. Una vegada

concluida aquesta feina, el següent pas era vincular als professors implicats en la titulació, fer-les participes de tot nostre treball, anàlisi i reflexió, i a mes a mes, conèixer les seves impressions i opinions sobre el disseny del títol del grau i la nostra proposta. Per això, van dissenyar un qüestionari tancat amb dos parts:

- Primera part, sapigir en quin percentatge l'assignatura que imparte cada professor es treballa alguna de les 9 competències generals redefinits pel grup de treball.
- Segona part, fer una valoració del 1 al 4 sobre l'incidència que tenen els coneixements, aptituds i destreses que defineixen més acuradament el perfil de l'assignatura que imparte el professor corresponent.

El document es va a enviar a tots els professors implicats en la titulació amb assignatures troncales i/o obligatòries, i es va a explicar en una carta el objectiu del qüestionari, així com l'importància de conèixer la seva opinió (annex 6 y 7).

Amb les respostes obtingudes del qüestionari es pretendria:

- Analitzar les mancances en el pla docent en relació a les competències professionals que els estudiants han d'adquirir.
- Detectar les competències més treballades.
- Adoptar les mesures necessàries per tal d'assegurar i equilibrar la consideració i treball de les diferents competències professionals.

En aquest moment estem realitzant el vaciat dels qüestionaris, per això encara o podem oferir dades reals de l'estat real de la titulació en quant a competències es refereix. De totes maneres, com a grup de treball si ens hem plantejat la pregunta “cap a on anem?” que marcaria la línia futura de treball:

1. Continuar el treball del grup.
2. Incentivar /potenciar la implantació de noves metodologies de treball.
3. Afavorir els espais compartits i de comunicació dins de la titulació entre les diferents assignatures.
4. Continuar la formació i assessorament a càrrec d'experts.

En relació al pla de treball definit inicialment en el projecte que es va presentar el 19-04-05, considerem concluida la fase1: “Recerca de dades i valoració de la situació actual de les titulacions de Mestre d'Educació Infantil i Diplomat en Educació Social. En aquest sentit hem contat amb l'ajuda de un becari contractat per a tal fi, hem realitzat sessions de treball de coordinadors de titulació i cap d'estudis.

La fase 2: “Iniciar el procés d'adaptació i transformació cap als títols de grau” es en la que ens encontrem en aquest moment, si be, hem avançat bastant, els professors han iniciat un procés de canvi i reflexió, així com autocrítica sobre les metodologies de treball que utilitzen habitualment. Des de la FCE hem afavorit la realització de seminaris teòrico-pràctics com una bona eina metodològica per a la coordinació del professorat i per tractar de desenvolupar les competències específiques i transversals en el marc de la col·laboració entre diferents professors. El èxit de la convocatòria, te com a conseqüència

que durant aquest mes de setembre surt una nova convocatòria pensant en les assignatures del primer quadrimestre.

Un altre aspecte molt important que hem fet durant el projecte, i que no es pot oblidar es el de la formació i assessorament a càrrec de experts en el tema de adaptació a l'EEES. Hem fet dos sessions de formació i encara tenint pendent l'última sessió amb la professora Amparo Fernández de la Universitat de València, el disseny de les sessions era sempre la mateixa:

- Sessions d'assessorament i treball amb el grup reduït de cinc professors per revisar i assessorar el disseny global de titulació que ens plantejàvem.
- Sessions oberts a tots el professorat de totes les titulacions que s'imparteixen a la FCE sobre temes de interès pel professorat. Els temes tractats en aquest seminaris-tallers van ser:
 - Adaptació assignatures als ECTS. Definició de competències i metodologies.
 - Avaluació dels aprenentatges.
 - Portfolio del professor i de l'alumne (pendent)

Per concluir el informe direm que durant el mes de setembre es realitzarà una sessió oberta a tot el professorat de la FCE per presentar les primeres conclusions a les que hem arribat i explicar el treball pel curs 2006-07.